

Agnieszka SMARZEWSKA, Ewelina MELANIUK,
Agnieszka DYMICKA, Adam SZEPELUK
Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Wpływ profilu kształcenia na bezpieczeństwo edukacyjne absolwentów

The influence of the profile of education
on the educational safety of graduates

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo edukacyjne, profil kształcenia, absolwent.

Key words: educational safety, profile of education, a graduate.

Abstract. Apart from a general-academic profile of education, a practical profile is functioning including at least three-month compulsory traineeship to be done by students in the course of learning. The article presents the opinions of graduates, of both a general-academic profile and a practical profile, to determine the influence of a profile of studying on the educational safety. The analyses considered among others the following issues: a direction, a speciality, a curriculum, a level of taking control of competences, preparation for a career, conditions of studying. The feedback shows that in the opinions of graduates, the education at a practical profile provides stronger educational safety to future graduates when compared with the education at a general-academic profile.

Wprowadzenie. Analizując kwestie kształcenia w uczelniach wyższych, trudno nie wzbudzić refleksji dotyczącej szeregu czynników, m.in. gospodarczych, ekonomicznych, politycznych, społecznych, mających realny wpływ na kształt szkolnictwa wyższego nie tylko w Polsce. Monitorowanie zachodzących zmian i trafność formułowanych wniosków to niewątpliwie wskazówki do właściwej polityki kreującej szkolnictwo wyższe dostosowane do wpływających nań determinantów.

Jednym z najczęściej wymienianych czynników determinujących rozwój ekonomiczny i społeczny naszego kraju, w tym szkolnictwa wyższego, jest regres demograficzny, który w perspektywie 2050 zakłada spadek liczby ludności z 37,8 mln w 2015 roku do 32 mln osób w roku 2050¹. Należy również zwrócić uwagę na znaczne urynkowanie szkolnictwa wyższego, zwiększające dostęp do kształcenia na tym poziomie, a co za tym idzie znacznego wzrostu liczby absolwentów uczelni wyższych w ostatnich latach.

Głównie te dwa zjawiska – regres demograficzny i wzrost liczby uczelni wyższych – zachodzące na siebie w tej samej perspektywie czasowej sprawiły, że kluczem do sukcesu, dobrze płatnej pracy, wysokiej pozycji społecznej przestało być posiadanie

¹ S.M. Szukalski, *Perspektywy rozwoju usług w Polsce w świetle regresu demograficznego i starzenia się społeczeństwa*, [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, Uniwersytet Rzeszowski, ZN, nr 18/2011, Rzeszów 2011, s. 409.

dypłomu uczelni wyższej. Wielu absolwentów uczelni podejmuje zatrudnienie niedopasowane do poziomu wykształcenia, co niesie za sobą niepożądane koszty. Do kosztów poniesionych przez społeczeństwo możemy zaliczyć nakłady na kształcenie, które w tej sytuacji możemy zapisać po stronie strat. Kolejnym niepokojącym zjawiskiem nadwyżki absolwentów szkół wyższych na rynku pracy jest podejmowanie pracy poniżej swoich kompetencji i kwalifikacji i tym samym wypieranie osób z wykształceniem niższym, ale w pełni wystarczającym na danym stanowisku². W literaturze przedmiotu akcentuje się również negatywne skutki w postaci: likwidacji części uczelni, zmniejszenie progów wymagań rekrutacyjnych i edukacyjnych, zamykanie się uczelni na współpracę z kadrą zewnętrzną, mając na uwadze zapewnienie wykładowcom etatowym właściwego wymiaru pensum³.

Zdaniem pracodawców podstawowymi czynnikami zmniejszającymi szanse zatrudnienia absolwentów szkół wyższych jest brak znacznego doświadczenia zawodowego⁴, co znajduje swoje odzwierciedlenie w przeprowadzanych badaniach jakościowych, w których oczekiwania pracodawców w zakresie kompetencji, oprócz wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych, umiejętności heurystycznych, umiejętności analitycznych i pracy zespołowej, na pierwszym miejscu stawiają umiejętności praktyczne związane z zawodem, wynikające z doświadczenia bądź dużej ilości praktyk w ramach studiów⁵.

Wyniki badań dotyczące kompatybilnego zestawienia kształcenia na uczelniach wyższych z realiami rynku pracy, kreowanymi oprócz wielu czynników, również potrzebami pracodawców, znalazły swoje ustawowe umocowanie w ustawie z dnia 11 lipca 2014 roku o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, która oprócz ogólnoakademickiego profilu kształcenia, wprowadza profil praktyczny. Zgodnie z zapisami art. 2 ust. 1 pkt 18ea profil praktyczny to: „profil kształcenia obejmującego moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, realizowanych przy założeniu, że ponad połowa programu studiów określonego w punktach ECTS obejmuje zajęcia praktyczne kształtujące te umiejętności uzyskiwane na zajęciach warsztatowych, które są prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią”⁶. Ustawa wprowadza również obowiązek uwzględnienia w programie kształcenia co najmniej trzymiesięcznych praktyk zawodowych na studiach o takim profilu. Wydaje się zatem, iż przyjęcie takiego modelu kształcenia obok już istniejącego

² D. Piróg, *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, Przedsiębiorczość – Edukacja, Nr 9/2013, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie „Nowa Era”, Kraków 2013, s. 311.

³ C. Przybył i in., *Analiza kwalifikacji i kompetencji kluczowych dla zwiększenia szans absolwentów na rynku pracy, Raport końcowy*, Agrotec Polska Sp. z o.o., Warszawa 2014, s. 38.

⁴ D. Piróg, *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, Przedsiębiorczość – Edukacja, Nr 9/2013, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie „Nowa Era”, Kraków 2013, s. 311.

⁵ C. Przybył i in., *Analiza kwalifikacji i kompetencji kluczowych dla zwiększenia szans absolwentów na rynku pracy, Raport końcowy*, Agrotec Polska Sp. z o.o., Warszawa 2014, s. 43.

⁶ Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 1198 art. 2 ust. 1 pkt 18ea).

ogólnoakademickiego stworzy szansę na lepsze dostosowanie do zdiagnozowanych potrzeb rynku pracy, a tym samym zapewni poczucie bezpieczeństwa osobom kształcącym się.

Jednym z zawodów regulowanych, do którego kwalifikacje uzyskuje się w ramach obligatoryjnego kształcenia praktycznego na studiach licencjackich, jest zawód pielęgniarki i pielęgniarsza. Jest to o tyle istotne, że w przypadku szkolnictwa wyższego, oprócz uczelni medycznych podległych Ministerstwu Zdrowia, kształcenie pielęgniarek może być prowadzone w uczelniach akademickich, uniwersytetach oraz państwowych wyższych szkołach zawodowych podległych Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Nie zamyka to katalogu innych kierunków z obszaru nauk o zdrowiu realizowanych w tego typu uczelniach, jednak wśród kierunków o profilu praktycznym to pielęgniarstwo wysuwa się na plan pierwszy. Nie bez znaczenia jest zapewne fakt historycznie zbudowanego fundamentu, jaki bez wątplenia wniosło Medyczne Studium Zawodowe prowadzące kształcenie m.in. o takim profilu.

W kształceniu na kierunku pielęgniarstwo zarysowana jest zatem dość wyraźnie swoista dychotomia w zakresie nadzoru, gdzie z jednej strony pojawia się Polska Komisja Akredytacyjna, z drugiej zaś Krajowa Rada Akredytacyjna Szkół Pielęgniarek i Położnych, do której kompetencji, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, należy: „opracowywanie strategii akredytacyjnej dla szkół pielęgniarek i położnych, zwanych dalej „szkołami”; opracowywanie procedury postępowania w celu przeprowadzenia akredytacji; analizę efektów kształcenia w szkołach na podstawie przeprowadzonych wizytacji szkół, o której mowa w art. 58 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, zwanej dalej „ustawą”; współpracę z instytucjami naukowymi w kraju i za granicą”⁷.

Analiza powyższych zapisów skłania do refleksji, że to właśnie KRASzPiP wytycza główne standardy kształcenia na kierunku pielęgniarstwo. Wzmocnieniem tego stwierdzenia jest fakt, iż cofnięcie przez KRASzPiP przyznanej akredytacji skutkuje wstrzymaniem rekrutacji do czasu ponownego jej uzyskania⁸.

Z dokumentów stanowiących załączniki do uchwały KRASzPiP można wyróżnić kryteria obligatoryjne do uzyskania akredytacji na trzy i na okres dłuższy niż trzy lata. Należy zaznaczyć, iż kryteria dotyczą uzyskania ponownej akredytacji są inne niż w przypadku ubiegania się o nią po raz pierwszy. Dokumenty te pozostają w zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych, które dotyczą: „sposobu realizacji programu

---

⁷ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2012 roku w sprawie Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych (Dz. U. z dnia 29 listopada, poz. 1441).

⁸ R. Stępień, S. Głuszek, *Ewaluacja kształcenia realizowanego w projekcie systemowym Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomyślowych współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach w latach 2008–2010*, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach, Kielce 2011, s. 42.

kształcenia, kadry prowadzącej kształcenie, bazy dydaktycznej, w tym służącej kształceniu klinicznemu, posiadania wewnętrznego systemu oceny jakości kształcenia”⁹.

W przypadku uzyskania ponownej akredytacji na okres trzech lat plan studiów stacjonarnych/niestacjonarnych powinien obejmować 4815 godzin, w tym m.in. w grupie treści kierunkowych 1100 godzin zajęć praktycznych oraz 1200 godzin praktyk. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są realizowane zgodnie ze standardami i celami kształcenia dla kierunku studiów i podlegają ocenie. Szczegółowe kryteria oceny do spełniania standardów dla studiów pierwszego stopnia kierunku pielęgniarstwo, występujących po akredytacji po raz kolejny, zawierają również wymogi programowe, kadrowe, ocenę bazy materialnej i dydaktycznej, kryteria w zakresie oceny jakości kształcenia i osiągnięć uczelni. Szczegółowe kryteria posiadają formę listy kontrolnej, w której kryterium obligatoryjnym do uzyskania akredytacji na okres trzech lat jest otrzymanie punktacji na minimalnym poziomie 68 punktów, przy maksymalnych 81¹⁰.

Doświadczenia Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w zakresie kształcenia pielęgniarek i pielęgniarzy sięgają początków działalności uczelni, a więc 2000 roku. Początkowo osiągnięty poziom mieszczący się w granicach 50–60 absolwentów tego kierunku, odnotował swój spadek, by od 2013 roku sukcesywnie wskazywać tendencję wzrostową, do odnotowanego w roku akademickim 2015/2016 najwyższego poziomu rekrutacji spośród wszystkich prowadzonych w uczelni kierunków. Na taką sytuację bez wątpienia nałożyło się wiele czynników bezpośrednio związanych z samym procesem kształcenia, ale również wiele czynników zewnętrznych.

Jednym z najbardziej istotnych, determinujących proces praktycznego kształcenia na kierunku pielęgniarstwo, z uwagi na ilość godzin zajęć praktycznych i praktyk jest przede wszystkim odpowiednia baza dydaktyczna, zabezpieczona w przypadku PSW głównie przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej, ale również publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Zwraca na to uwagę Rozporządzenie Ministra Zdrowia w par. 4 ust. 4, akcentując, iż „przy doborze podmiotów wykonujących działalność leczniczą uczelnia kieruje się możliwością osiągnięcia zamierzonych celów dydaktycznych oraz zapewnienia wysokiej jakości zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, uwzględniając w szczególności: rodzaj i zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, liczbę i kwalifikacje kadry pielęgniarskiej i położniczej, urządzenie i wyposażenie podmiotu, wyposażenie stanowisk pracy w sprzęt i materiały medyczne, niezbędne do kształtowania umiejętności praktycznych oraz ochrony przed zakażeniem, urazem i wypadkiem, prowadzenie działalności naukowo-badawczej, wdrażane przez podmiot programy zapewnienia jakości, organizację warunków nauczania”¹¹.

⁹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. 2012, poz. 970, par. 1, par. 4 ust. 4, par. 3 ust. 2).

¹⁰ Załącznik Nr 6 do Uchwały KRASzPiP 4/III/2012 z dnia 12 stycznia 2012 r.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. 2012, poz. 970, par. 1, par. 4 ust. 4, par. 3 ust. 2).

Kolejnym istotnym czynnikiem zewnętrznym jest bez wątpienia sytuacja ukształtowana przez rynek pracy. Jak wynika z danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „zawodem o najwyższym poziomie wskaźnika intensywności deficytu w 2014 roku był zawód pielęgniarki specjalisty pielęgniarstwa opieki długoterminowej”¹². Należy również podkreślić, iż doświadczenia Biura Karier PSW potwierdzają tę tendencję również na europejskim rynku pracy. Napływające oferty dla pielęgniarek i pielęgniarzy zawierają nie tylko propozycję pracy, ale wiele bonusów chociażby w postaci sfinansowania kursów językowych, bezpłatnego zakwaterowania czy możliwości odbycia płatnych praktyk. Państwa, z których najczęściej napływają oferty, to: Niemcy, Austria, Wielka Brytania. Z obszaru nauk o zdrowiu, podobną tendencję można odnotować w przypadku fizjoterapii, gdzie oferty pracy napływają głównie z Francji.

Kształcenie praktyczne na kierunku pielęgniarstwo wiąże się z wieloma aspektami i wynikającymi stąd problemami i zagrożeniami. Analiza wymagań dotyczących samych tylko podmiotów prowadzących działalność leczniczą, mogących stanowić bazę do realizacji celów dydaktycznych, skłania do refleksji, iż sam potencjał uczelni, wyłączając oczywiście uczelnie posiadające w swoich strukturach bazy do praktycznego kształcenia studentów to tylko połowa sukcesu w dążeniu do uruchomienia tego typu kształcenia. Taka zależność w przypadku kształcenia ogólnoakademickiego nie występuje.

Nauczyciel akademicki prowadzący przedmioty z pielęgniarstwa oraz praktyki zawodowe musi posiadać prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i mieć minimum roczną praktykę zawodową, zgodną z nauczaniem przedmiotem¹³.

Podczas realizacji zajęć praktycznych i praktyk istotną kwestią jest również bezpieczeństwo, głównie studentów, jak i komfort przebywających w szpitalu czy przychodni pacjentów, stąd ograniczenia liczbowe grup studentów realizujących praktyki, różne na różnych oddziałach oraz szereg uregulowań dotyczących m.in. zachowania tajemnicy danych osobowych pacjentów, procesu leczenia itp.

Wśród zagrożeń na plan pierwszy wysuwa się narażenie ekspozycyjne na materiał zakaźny np. podczas zakłucia, uszkodzenie często bardzo kosztownego sprzętu medycznego, nieszczęśliwe wypadki czy szkody cywilne. Te zagrożenia stanowią dla uczelni wyższych kształcących na kierunku pielęgniarstwo duże wyzwanie skłaniając do wdrożenia procedur zapobiegających tego typu zdarzeniom, bądź je niwelującym. To wszystko pociąga za sobą znaczne koszty, które rosną w związku z powszechnie stosowaną przez podmioty wykonujące działalność leczniczą, praktyką odpłatności za możliwość realizacji zajęć praktycznych i praktyk. Należy podkreślić, iż jako jeden z nielicznych kierunków pielęgniarstwo kształci w oparciu o standardy wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r.

---

¹² Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Departament Rynku Pracy, Zawody deficytowe i nadwyżkowe w roku 2014*, Warszawa 2015, s. 8.

¹³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. 2012, poz. 970, par. 1, par. 4 ust. 4, par. 3 ust. 2).

w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa¹⁴.

Celem artykułu jest porównanie profili kształcenia na wybranych kierunkach studiów pierwszego stopnia. W opracowaniu uwzględniono opinie absolwentów kierunków medycznych o profilu praktycznym i ogólnoakademickim. Respondenci otrzymali możliwość wyrażenia opinii w zakresie zalet zdobytego wykształcenia, zgodności kierunku studiów, programu kształcenia z oczekiwaniami badanych, stopnia opanowania kompetencji, właściwego przygotowania do pracy zawodowej, oceny warunków studiowania oraz planów po ukończeniu studiów. Pozyskane dane pozwoliły dokonać analizy opinii absolwentów celem określenia wpływu profilu kształcenia na bezpieczeństwo edukacyjne.

Organizacja badań. W badaniu udział wzięło 487 absolwentów, którzy ukończyli studia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w roku akademickim 2014/2015. Analizie poddano 156 absolwentów kierunków medycznych na Wydziale Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych, z czego 93 osoby (59,61%) ukończyły kierunki studiów o profilu ogólnoakademickim (zdrowie publiczne – 53 osoby (33,97%) oraz ratownictwo medyczne – 40 osób (25,64%)) natomiast 63 absolwentów (40,38%) – kierunek pielęgniarstwo o profilu praktycznym.

Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety stanowiący załącznik do Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uczelni. Kwestionariusz ten stanowi jeden z grupy pięciu autorskich kwestionariuszy ankiet, pozwalających na prowadzenie cyklu badań w obszarze jakości kształcenia. Wyniki badań w ramach wskazanego cyklu umożliwiają adaptację nowych rozwiązań na rzecz rozwoju jakości kształcenia. Wypracowane narzędzia badawcze mają charakter uniwersalny i mogą być stosowane przez inne szkoły wyższe.

Badanie przeprowadzono od lutego do czerwca 2015 roku. W programie STATISTICA10, przy wykorzystaniu testu Chi kwadrat Pearsona zbadano zależności pomiędzy zmiennymi. We wszystkich analizowanych przypadkach przyjęto poziom istotności $p < 0,05$, a odpowiedzi istotne statystycznie oznaczono gwiazdką (*).

Analiza opinii absolwentów z uwzględnieniem profilu kształcenia. Uczestniczący w badaniu absolwenci mieli możliwość wyrażenia opinii na temat zalet zdobytego wykształcenia (rys. 1). Uwzględnienie profilu studiów pozwoliło na stwierdzenie dwóch istotnych faktów. Po pierwsze absolwenci profilu praktycznego widzą znacznie więcej zalet ze zdobytego wykształcenia niż absolwenci kierunków ogólnoakademickich. Po drugie przeprowadzona analiza badania zależności zmiennych w tym zakresie pozwoliła zaobserwować, iż zależność pomiędzy odpowiedzią a przynależnością do kierunku studiów o określonym profilu pojawiła się tylko przy odpowiedzi „niczego nie zmieni”. Oznacza to, iż istnieje zależność wskazania tej odpowiedzi wynikająca

---

¹⁴ Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. 2012, poz. 631).

z przynależności do profilu ogólnoakademickiego. Można zatem przyjąć, iż absolwenci kierunku studiów o profilu praktycznym sześciokrotnie rzadziej stwierdzają, iż zdobyte wykształcenie niczego nie zmieni, niż absolwenci kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.

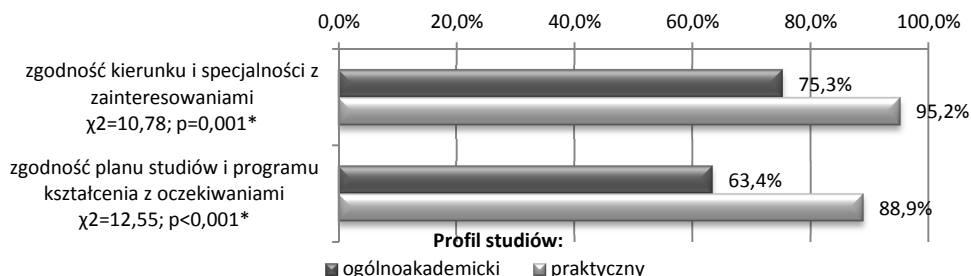
* istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Rys. 1. Zalety zdobytego wykształcenia przy uwzględnieniu profilu studiów

Źródło: opracowanie własne.

Odnosząc się do wskazań odpowiedzi w tym zakresie, warto zwrócić uwagę na dużą dywersyfikację wskazań. W przypadku odpowiedzi „pozwoli na uzyskanie pracy w wybranym zawodzie” oraz „umożliwi dalszy rozwój i samodoskonalenie” w odniesieniu do profilu studiów różnica we wskazanych odpowiedziach w przypadku absolwentów z profilu praktycznego w stosunku do absolwentów z profilu ogólnoakademickiego wynosi odpowiednio 13,1% oraz 15,6%.

Podobna obserwacja dotyczy także odpowiedzi w zakresie kierunku studiów, specjalności, planów studiów oraz programu kształcenia z oczekiwaniami studentów przy uwzględnieniu profilu studiów. W tej kwestii absolwenci kierunku studiów o profilu praktycznym bardziej zdecydowanie podkreślili tę zgodność niż absolwenci z kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, dając blisko 20% wskazań więcej (rys. 2).

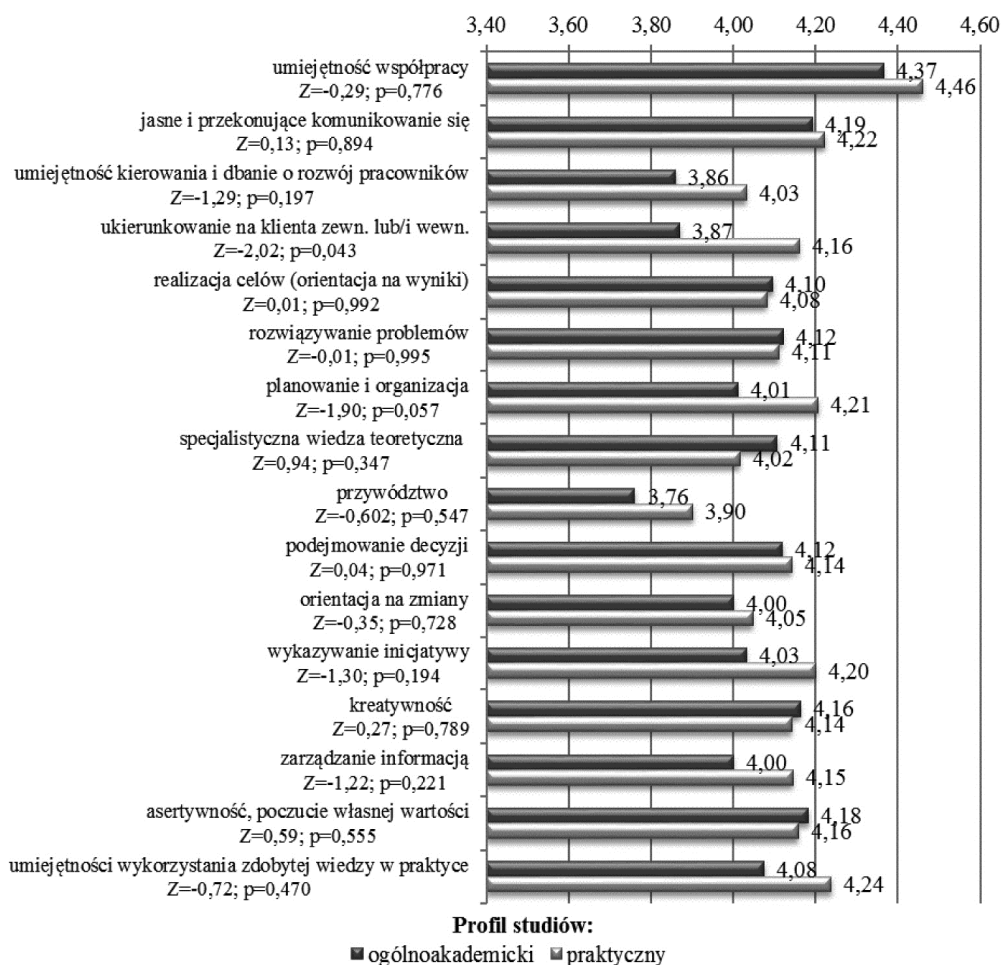
* istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Rys. 2. Zgodność kierunku studiów, specjalności, planów studiów oraz programu kształcenia z oczekiwaniami studentów przy uwzględnieniu profilu studiów

Źródło: opracowanie własne.

Co istotne, przeprowadzone badanie zależności zmiennych wskazuje na zależność tych odpowiedzi od profilu studiów. Oznacza to, iż realizacja programu kształcenia o danym profilu studiów wpływa na odczucie zgodności kierunku studiów, specjalności, planów studiów oraz programu kształcenia z oczekiwaniami studentów. W przedstawionym przypadku można stwierdzić, iż kierunek studiów o profilu praktycznym pozwala na bardzo wysoką zgodność kierunku studiów, specjalności, planów studiów oraz programu kształcenia z oczekiwaniami studentów.

Powyższe zagadnienia pozwoliły na określenie przewagi kierunków studiów o profilu praktycznym nad profilem ogólnoakademickim. Kolejnym krokiem jest analiza stopnia opanowania kompetencji w zależności od profilu studiów (rys. 3).

* istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Rys. 3. Stopień opanowania kompetencji przy uwzględnianiu profilu studiów osób badanych

Źródło: opracowanie własne.

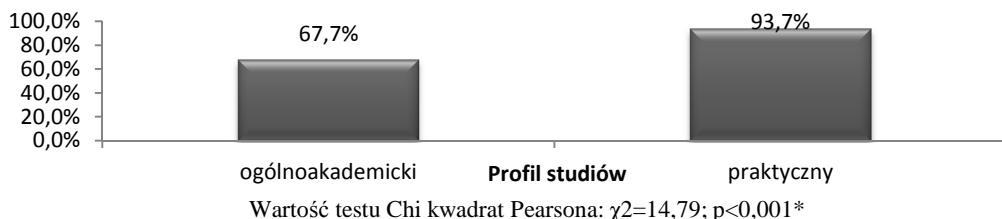

W grupie ocenianych kompetencji opanowanie każdej z nich nie jest zależne od profilu studiów. Wynika to prawdopodobnie z samej istoty kompetencji. Badane kompetencje mają charakter ogólnospołeczny, nie są selektywnie zebrane w kontekście określonego kierunku studiów, gdyż prowadzone badania obejmują całą społeczność akademicką, co pozwala na prowadzenie analiz z wykorzystaniem zaawansowanych testów statystycznych.

Odnosząc się do wskazań respondentów, warto zwrócić uwagę na fakt, iż absolwenci profilu praktycznego dwukrotnie lepiej opanowali kompetencje. Spośród 16 prezentowanych kompetencji, 11 z nich zostało lepiej opanowanych przez absolwentów praktycznego profilu kształcenia. Absolwenci ogólnoakademickiego profilu kształcenia lepiej opanowali tylko 5 kompetencji, wśród których 4 różnią się na poziomie 0,01–0,02 w przyjętej skali ocen (5–1, gdzie 5 oznacza bardzo dobry, 2 – słaby, 1 – brak opanowania kompetencji). Co ciekawe, różnica na poziomie 0,09 pojawiła się tylko w 1 kompetencji, tj. „specjalistyczna wiedza teoretyczna”, co wydaje się być zasadne, biorąc pod uwagę typ profilu. Warto zaznaczyć, iż sposób uporządkowania kompetencji w takim układzie wynika z ich popytu na rynku pracy. Pierwsza z kompetencji „umiejętność współpracy” jest najczęściej pożądaną kompetencją w grupie blisko 90% pracodawców¹⁵, a kompetencje bliżej końca skali charakteryzuje popyt ze strony pracodawców na poziomie około 30%.

Mając powyższe na uwadze, należy wskazać, iż czołówka kompetencji jest lepiej opanowana w grupie absolwentów praktycznego profilu kształcenia niż ogólnoakademickiego. Ma to swoje uzasadnienie także w odniesieniu do poczucia właściwego przygotowania do pracy zawodowej w opinii absolwentów (rys. 4). Zdecydowanie lepiej do pracy zawodowej są przygotowani absolwenci z profilu praktycznego (93,7% wskazań) niż ogólnoakademickiego (67,7% wskazań). Należy też dodać, iż w tym przypadku wystąpiła także zależność istotna statystycznie, co oznacza, iż właściwe przygotowanie do pracy zawodowej jest zależne od profilu studiów badanych.

W związku z tym ocena warunków studiowania przez absolwentów (rys. 5) odzwierciedla stwierdzone fakty. Podobnie jak w zagadnieniach powyżej analizowanych, także w tej kwestii ocena studiów jest znacznie wyższa w grupie absolwentów

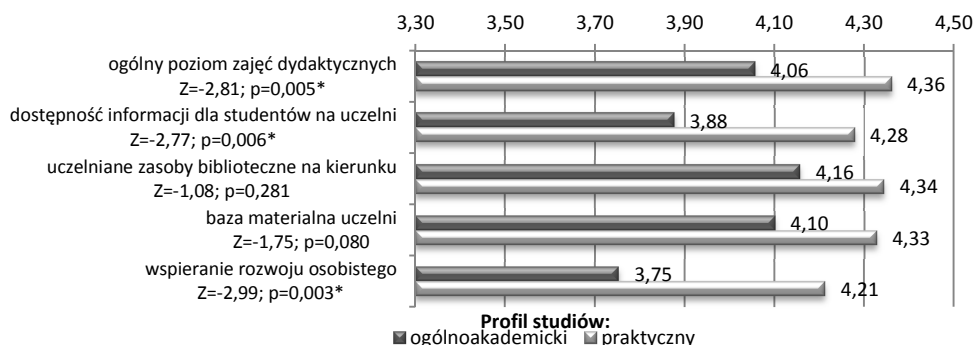
* istotne zróżnicowanie przy $p<0,05$

Rys. 4. Właściwe przygotowanie do pracy zawodowej przy uwzględnianiu profilu studiów badanych

Źródło: opracowanie własne.

¹⁵ M. Armstrong, *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011, s. 190–191.

z profilu praktycznego. Badani mogli ocenić poszczególne elementy składające się na warunki studiowania w skali 1–5, gdzie 1 oznaczało brak warunków a 5, że warunki są doskonałe. Grupa z profilu praktycznego wszystkie warunki oceniła co najmniej na poziomie 4,21, a więc bardzo wysoko (odpowiada to 84,2% zadowolenia). W przeciwieństwie do nich absolwenci z profilu ogólnoakademickiego poziom zadowolenia z warunków studiowania wskazali minimalnie – 3,75, co stanowi 75,0% zadowolenia w zakresie warunków studiowania.

* istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Rys. 5. Ocena warunków studiowania przy uwzględnianiu profilu studiów badanych

Źródło: opracowanie własne.

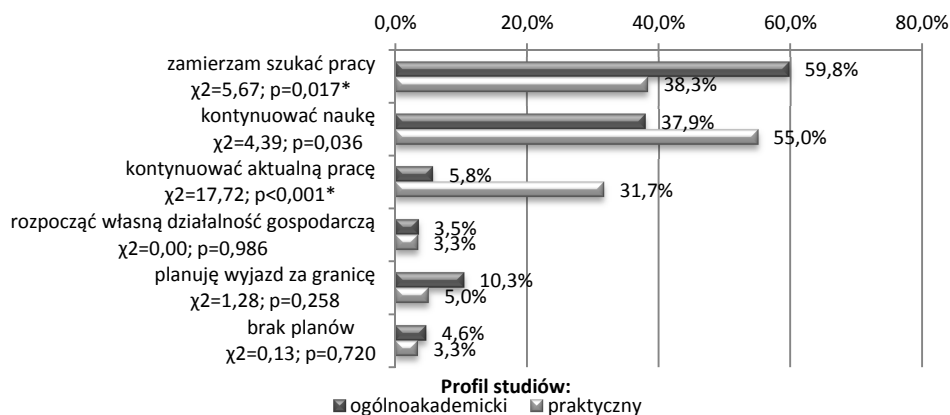
W przypadku trzech odpowiedzi, tj. „ogólny poziom zajęć dydaktycznych”, „dostępność informacji dla studentów na uczelni” oraz „wspieranie rozwoju osobistego” stwierdzono zależność istotną statystycznie. Oznacza to, iż profil studiów wpływa na poziom zadowolenia ze studiów i determinuje ocenę warunków studiowania. Odnosząc powyższe do planów absolwentów po ukończeniu studiów (rys. 6), wyraźnie ukształtował się trend w grupie absolwentów praktycznego profilu kształcenia, którzy chcą kontynuować naukę, a także pracę. W przeciwieństwie do tej grupy badanych, absolwenci profilu ogólnoakademickiego zamierzają przede wszystkim szukać pracy (blisko 1/3 badanych). Co ciekawe, ta grupa respondentów znacznie gorzej oceniła swoje przygotowanie do pracy zawodowej (por. rys. 4) niż absolwenci profilu praktycznego. Można przypuszczać, iż 1/3 respondentów z profilu ogólnoakademickiego uda się podnieść poziom przygotowania do pracy zawodowej, gdyż swoją przyszłość wiążą z kontynuacją nauki.

Analiza absolwentów kierunków medycznych służyła porównaniu ich postaw w odniesieniu do profilu kształcenia. Uczelnia, kształcąc przyszłych pielęgniarzy, ratowników oraz specjalistów z zakresu zdrowia publicznego, zapewnia im wysokie poczucie bezpieczeństwa edukacyjnego¹⁶. Wyuczony na studiach wyższych zawód wzmocniony jest praktykami zawodowymi umożliwiającymi zdobycie doświadczenia, a w konsekwencji lepszego startu na rynku pracy¹⁷. Jak pokazały badania, absolwenci

¹⁶ A. Smarzewska, E. Melaniuk, A. Szepeluk, A. Dymicka, *Bezpieczeństwo edukacyjne studentów PSW*, *Rozprawy Społeczne*, 2 (IX), 2015, s. 72.

¹⁷ A. Dymicka, A. Smarzewska, E. Melaniuk, A. Szepeluk, *Praktyki zawodowe jako element bezpieczeństwa edukacyjnego*, [w:] M. Kubiak, A. Smarzewska, *Perspektywy bezpieczeństwa narodowego w XXI wieku*, Wyd. PSW JPII, Biała Podlaska 2014, s. 141–153; K. Sadowy, *Student, absolwent, pracownik w modelu kształcenia przez całe życie ideAGORA*, *Edukacja Ustawiczna Dorosłych*, 2/2015, s. 93.

kierunku pielęgniarstwo o profilu praktycznym w porównaniu z absolwentami kierunków ratownictwo medyczne i zdrowie publiczne o profilu ogólnoakademickim prezentują lepsze postawy w odniesieniu do analizowanych zagadnień.

* istotne zróżnicowanie przy $p < 0,05$

Rys. 6. Plany po ukończeniu studiów przy uwzględnianiu profilu studiów badanych

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski. Porównanie postaw absolwentów kierunków medycznych przy uwzględnieniu profilu studiów pozwoliło na wysunięcie następujących wniosków:

1. Absolwenci kierunku studiów o profilu praktycznym znacznie lepiej oceniają zalety zdobytego wykształcenia oraz zgodność kierunku, specjalności, planów studiów oraz programu kształcenia niż absolwenci kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.
2. Absolwenci kierunku studiów o profilu praktycznym wyżej ocenili poziom opanowania kompetencji niż absolwenci kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim.
3. Przygotowanie do pracy zawodowej zależy od profilu studiów. Absolwenci studiów o profilu praktycznym są znacznie lepiej przygotowani do pracy zawodowej niż absolwenci studiów o profilu ogólnoakademickim (różnica na poziomie 26,0% wskazań).
4. Profil studiów wpływa na ocenę warunków studiowania. Absolwenci z profilu praktycznego znacznie lepiej oceniają warunki studiowania i wykazują zadowolenie co najmniej na poziomie blisko 85,0%.
5. Profil studiów wpływ na plany absolwentów. Absolwenci z profilu praktycznego zamierzają kontynuować naukę (blisko 2/3 badanych) oraz pracę, jeśli pracują (1/3 badanych). Natomiast absolwenci profilu ogólnoakademickiego przede wszystkim zamierzają szukać pracy (blisko 2/3 wskazań).

W roku 2014 zawód pielęgniarki czy pielęgniarza znalazł się w grupie zawodów deficytowych nie tylko w Polsce¹⁸. Tym samym, wystawiona przez absolwentów

¹⁸ E. Wesołowska, *Pielęgniarka – zawód deficytowy*, <http://biznes.onet.pl/wiadomosci>; [dostęp z dnia 15.10.2015].

pozytywna ocena studiów w wielu jej aspektach oraz poczucie wartości zdobytego wykształcenia ma istotne znaczenie dla uczelni, która tworzy warunki do kształcenia na najwyższym poziomie, aby zapewnić bezpieczeństwo edukacyjne jej interesariuszom.

Bibliografia

1. Armstrong M., *Zarządzanie zasobami ludzkimi*, Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011.
2. Dymicka A., Smarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A., *Praktyki zawodowe jako element bezpieczeństwa edukacyjnego*, [w:] M. Kubiak, A. Smarzewska, *Perspektywy bezpieczeństwa narodowego w XXI wieku*, Wyd. PSW JPPII, Biała Podlaska 2014, s. 141–153.
3. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Departament Rynku Pracy, Zawody deficytowe i nadwyżkowe w roku 2014*, Warszawa 2015.
4. Piróg D., *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, *Przedsiębiorczość – Edukacja*, nr 9/2013, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie „Nowa Era”, Kraków 2013.
5. Przybył C. i in., *Analiza kwalifikacji i kompetencji kluczowych dla zwiększenia szans absolwentów na rynku pracy, Raport końcowy*, Agrotec Polska Sp. z o.o., Warszawa 2014.
6. Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. 2012, poz. 631).
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. 2012, poz. 970).
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 listopada 2012 roku w sprawie Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkół Pielęgniarek i Położnych (Dz. U. z dnia 29 listopada, poz. 1441).
9. Sadowy K., *Student, absolwent, pracownik w modelu kształcenia przez całe życie ideAGORA*, *Edukacja Ustawiczna Dorosłych*, 2/2015, s. 85–95.
10. Smarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A., Dymicka A., *Bezpieczeństwo edukacyjne studentów PSW*, *Rozprawy Społeczne*, 2 (IX), 2015, s. 71–80.
11. Stepien R., Głuszek S., *Ewaluacja kształcenia realizowanego w projekcie systemowym Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomostowych współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach w latach 2008–2010*, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach, Kielce 2011.
12. Szukalski S.M., *Perspektywy rozwoju usług w Polsce w świetle regresu demograficznego i starzenia się społeczeństwa*, W: *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, Uniwersytet Rzeszowski, ZN, nr 18/2011, Rzeszów 2011.
13. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1198).
14. Wesołowska E., *Pielęgniarka – zawód deficytowy*, <http://biznes.onet.pl/wiadomosci> [dostęp z dnia 15.10.2015].
15. Załącznik Nr 6 do Uchwały KRASzPiP 4/III/2012 z dnia 12 stycznia 2012 r.

dr Agnieszka SMARZEWSKA

mgr inż. Ewelina MELANIUK

mgr Agnieszka DYMICKA

mgr Adam SZEPELUK

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II

w Białej Podlaskiej

e.melaniuk@pswbp.pl